

بررسی علایم اختلالات روانی در اسرای عراقی در حین اسارت

سیدعباس تولایی * M.D.، علی فیروزآبادی ** M.D. و مریم خادم *** M.D.

آدرس مکاتبه: *دانشگاه علوم پزشکی بقیه... «ع» - مرکز تحقیقات بهداشت نظامی - تهران - ایران

**دانشگاه علوم پزشکی سمنان - گروه روان پزشکی - سمنان - ایران

***دانشگاه علوم پزشکی بقیه... «ع» - گروه روان پزشکی و مرکز تحقیقات علوم رفتاری - تهران - ایران

خلاصه

از مجموع تحقیقاتی که سلامت روانی اسرای جنگی را بررسی کرده است، تعداد بسیار کمی از آن‌ها در زمان اسارت انجام گرفته است. این مطالعه با هدف بررسی علایم روانی اسرای عراقی مقیم اردوگاه‌های ایران و تعیین ارتباط احتمالی علایم روانی با برخی متغیرهای حین و پیش از اسارت انجام گرفت. در این تحقیق تعداد ۶۰ نفر اسیر عراقی ساکن اردوگاه‌های ایران در سال‌های ۱۳۷۶-۱۳۷۷ و با استفاده از تست SCL-90 مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج نشان داد؛ بیشترین و کمترین علایم روانی به ترتیب مربوط به افسردگی و روان پریشی بود. معیارهای SCL-90 با طول مدت اسارت یا دارا بودن فرزند مرتبط نبوده است. میزان تحصیلات بالاتر با شکایات جسمی، و سواس، افسردگی و اضطراب کمتری همراه بوده است. عدم عهده‌داری مسئولیت با میزان اضطراب و خصومت بیشتر همراه بود. سابقه ابتلاء به بیماری جسمی با شکایت جسمی و حساسیت در روابط متقابل و ضریب کلی علایم مرضی بیشتر همراه بود. به‌علاوه، سابقه اختلال روان‌پزشکی پیش از اسارت، با شکایات جسمی و اضطراب و ضریب کلی علایم مرضی بیشتر همراه بوده است. نتایج این تحقیق نشان داد که تحصیلات بالاتر یک عامل حفاظتی در برابر اختلالات روانی بوده است، حال آن‌که سابقه بیماری جسمی یا روانی با افزایش برخی از علایم روانی همراه بوده است. با وجود پایین بودن حجم نمونه در تحقیق حاضر، ارتباطی بین علایم مختلف روانی با برخی از متغیرهای پیش یا حین اسارت مشاهده گردید، که توجه به آن‌ها برای سیستم‌های بهداشتی مسئول می‌تواند حایز اهمیت باشد.

واژه‌های کلیدی: اسرا، علایم روانی، SCL-90.

مقدمه

مغزی را در اسرا بررسی کرده است [۳-۵]. از میان حجم وسیع تحقیقاتی که به بررسی سلامت روانی اسرای جنگی اختصاص داشته است، احتمالاً به دلایل امنیتی، سهم بسیار ناچیزی در حین اسارت انجام شده است، حال آن‌که با توجه به تفاوت اساسی شرایط روحی در این دو مقطع زمانی، سلامت روانی اسیر در حین اسارت می‌تواند با وضعیت روانی وی پس از بازگشت به وطنش به کلی متفاوت باشند. در صورت مشخص شدن مشکلات اعصاب و

اسارت به‌عنوان نتیجه غیرقابل اجتناب جنگ، مشکلات روانی زیادی را برای اسیر ایجاد می‌کند که در تحقیقات متعددی مورد بررسی قرار گرفته است [۱، ۲]. در کشور ما نیز چندین تحقیق، وضعیت روانی آزادگان را پس از رهایی از اسارت توصیف نموده است [۳، ۴]. این تحقیقات عوارض مختلف عصبی- روان‌شناختی شامل اضطراب، اختلال خلق، روان پریشی و سندرم ارگانیک